

V Bruseli 20. apríla 2021
(OR. en)

7407/1/21
REV 1

AGRI 160
AGRILEG 61

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Č. dok. Kom.:	COM(2021) 141 final/2
Predmet:	OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV O AKČNOM PLÁNE PRE NAPREDOVANIE EKOLOGICKEJ POĽNOHOSPODÁRSKEJ VÝROBY

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2021) 141 final/2.

: COM(2021) 141 final/2

V Bruseli 19.4.2021.
COM(2021) 141 final/2

CORRIGENDUM

This document corrects document COM(2021)141 final of 25.03.2021

Concerns all language versions.

It concerns linguistic errors and wrong references in the footnotes.

The text shall read as follows:

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

O AKČNOM PLÁNE PRE NAPREDOVANIE EKOLOGICKEJ POĽNOHOSPODÁRSKEJ VÝROBY

{SWD(2021) 65 final}

ÚVOD A KONTEXT

Stredobodom politickej agendy Komisie je Európska zelená dohoda. Jej hlavným cieľom je dosiahnuť do roku 2050 v Európe udržateľnosť a klimatickú neutrálnosť ako prostriedok pre investície a rast¹.

V zelenej dohode sa zdôrazňuje, že je „kľúčovým faktorom“ pri riadení prechodu na udržateľnejší potravinový systém, predovšetkým pri posilňovaní úsilia poľnohospodárov o riešenie otázok zmeny klímy, ochranu životného prostredia a biodiverzity. Poľnohospodári pri dosahovaní týchto cieľov zohrávajú zásadnú úlohu. Sú medzi prvými, ktorých sa dotýkajú dôsledky zmeny klímy a straty biodiverzity. Na druhej strane neudržateľné poľnohospodárske postupy sú aj naďalej jednou z hlavných príčin straty biodiverzity. Ekologickí poľnohospodári sú priekopníkmi udržateľného poľnohospodárstva budúcnosti. Nachádzajú a zavádzajú nové spôsoby ekologizácie poľnohospodárstva a inovačné výrobné metódy priaznivé pre životné prostredie a podporujúce obehovosť a dobré životné podmienky zvierat. Logo ekologickej poľnohospodárskej výroby je znakom záväzku poľnohospodára dodržiavať tieto vysoké štandardy výroby. Pre spotrebiteľov je zas jasným signálom, že výrobok bol vyrobený podľa veľmi konkrétnych a prísnych pravidiel udržateľnosti. Ešte dôležitejšia je skutočnosť, že vďaka ekologickej poľnohospodárstvu má príroda na našich poliach viac priestoru a poľnohospodári sú odolnejší voči hospodárskym zmenám i zmenám spôsobeným čoraz nevyspytateľnejším stavom prírody a klímy.

Preto sa v stratégii biodiverzity do roku 2030² a stratégii „z farmy na stôl“³ (ako aj v pripravovanom akčnom pláne nulového znečisťovania vzduchu, vody a pôdy) stanovujú konkrétne opatrenia vzťahujúce sa na celý reťazec od výroby potravín po ich spotrebovanie. Tieto opatrenia pritom zahŕňajú aj rozmer medzinárodnej spolupráce pri udržateľných potravinových systémoch. Účelom týchto stratégií je zladiť potravinársku výrobu s ochranou životného prostredia a zároveň podnietiť investovanie a udržateľnú výrobu – ide o cieľ, ktorý sa Komisia bude usilovať podporovať v kontexte cieľov udržateľného rozvoja. Navyše bola v rámci stratégie „z farmy na stôl“ na tento rok avizovaná iniciatíva EÚ zameraná na uhlíkové poľnohospodárstvo, ktorej cieľom v kontexte klimatického paktu je odmeňovať poľnohospodárov za overené zabezpečovanie obnovy ekosystému, znižovanie emisií a služby sekvestrácie uhlíka.

KLÚČOVÉ ÚDAJE: Plocha obhospodarovaná v systéme ekologického poľnohospodárstva za posledných 10 rokov narástla o takmer 66 % – z 8,3 milióna hektárov v roku 2009 na 13,8 milióna hektárov v roku 2019. Aktuálne predstavuje 8,5 % celkovej „vyžívanej“ poľnohospodárskej plochy EÚ. Spolu s nárastom plochy sme zaznamenali zodpovedajúci citelný nárast maloobchodného predaja. Jeho hodnota sa za posledných 10 rokov zdvojnásobila z približne 18 miliárd v roku 2010 na vyše 41 miliárd EUR v roku 2019.

¹ Legislatívny návrh COM/2018/392 final - 2018/0216 (COD), teda budúca spoločná poľnohospodárska politika (SPP) takisto zdôrazňuje prospech plynúci z ekologického poľnohospodárstva a prostredníctvom rôznych mechanizmov ponúka súvisiacu podporu.

² COM(2020) 380 final.

³ COM(2020) 381 final.

Pandémia COVID-19 postavila EÚ pred nebývalé výzvy. Má rozsiahly vplyv na naše hospodárstvo, zdravie ľudí a potravinové systémy. Reakcia EÚ zahŕňa plán obnovy podporovaný nástrojom „NextGenerationEU“ i novým viacročným finančným rámcom. Finančné prostriedky z „NextGenerationEU“ by sa mohli využiť na podporu investícií v sektore ekologickej poľnohospodárskej výroby, za predpokladu, že by spĺňali príslušné podmienky a ciele. Proces obnovy Európy po kríze COVID-19 je včasnou príležitosťou zelenú dohodu zrealizovať – v podobe širokej platformy pre modely udržateľnej výroby a spotreby, a to aj v oblasti poľnohospodárstva a akvakultúry.

Ekologické poľnohospodárstvo zvyšuje príjmy vidieka, a zohráva tak ústrednú úlohu pri dosahovaní obnovy Európy, ktorá by mala byť zelená a digitálna. Spravidla znamená kratšie dodávateľské reťazce a na základe nových ustanovení zavedených nariadením 2018/848 o ekologickej poľnohospodárskej výrobe⁴ ponúka väčšie príležitosti malým poľnohospodárom. Účelom daného nariadenia je zmodernizovať sektor, harmonizovať pravidlá a zabezpečiť tak stabilný regulačný rámec.

V otázke kľúčovej úlohy ekologickej poľnohospodárskej výroby a spotreby prevláda široký konsenzus. Komisia v stratégii „z farmy na stôl“ a v stratégii biodiverzity vytýčila cieľovú hodnotu „minimálne 25 % poľnohospodárskej pôdy EÚ obhospodarovanej v systéme ekologického poľnohospodárstva a výrazný nárast ekologickej akvakultúry do roku 2030“. Európsky parlament vo svojom uznesení z 15. januára 2020 k Európskej zelenej dohode zdôraznil, že poľnohospodárstvo má potenciál pomôcť EÚ znížiť emisie prostredníctvom udržateľných postupov, ako je napríklad ekologické poľnohospodárstvo⁵. Rada vo svojich záveroch k stratégii „z farmy na stôl“⁶ z 19. októbra 2020 podčiarkla úlohu produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby v udržateľnom potravinovom systéme. Ľudia v celej EÚ zároveň schvaľujú udržateľné poľnohospodárstvo a potravinársku výrobu a verejné povedomie o logu ekologickej poľnohospodárskej výroby EÚ citeľne narástlo, čo potvrdila aj osobitná správa Eurobarometra 504⁷.

Preto Komisia predstavuje tento akčný plán ekologického poľnohospodárstva. Vychádza z akčného plánu na obdobie 2014 – 2020, ktorý už bol zameraný na niektoré z problémov zistených pri preskúmaní politiky EÚ v oblasti ekologickej poľnohospodárskej výroby, ktorého výsledkom bolo prijatie nariadenia (EÚ) 2018/848 o ekologickom poľnohospodárstve. Všetkých 18 opatrení z akčného plánu na roky 2014 – 2020 sa plne zrealizovalo. Medzi hlavné neregulačné úspechy patrí zavedenie elektronického certifikátu o inšpekcii (e-COI) v systéme TRACES, vďaka čomu sa zlepšila vysledovateľnosť, a teda aj integrita produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby a rozšírili informácie o dovoze takýchto produktov do EÚ; konkrétne finančné

⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/848 z 30. mája 2018 o ekologickej poľnohospodárskej výrobe a označovaní produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 834/2007.

⁵ Uznesenie Európskeho parlamentu z 15. januára 2020 k Európskej zelenej dohode: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0005_SK.html.

⁶ Závery Rady k stratégii „z farmy na stôl“: <https://www.consilium.europa.eu/media/46419/st12099-en20.pdf>.

⁷ V tejto osobitnej správe Eurobarometra 56 % respondentov uviedlo, že logo ekologickej poľnohospodárskej výroby im je známe.

prostriedky v rámcových programov EÚ v prospech výskumu a inovácie určené na výskum a inováciu produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby; ako aj zahrnutie produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby do „zeleného verejného obstarávania“.

V novom akčnom pláne (2021 – 2027) sa zohľadnili aj výsledky verejnej konzultácie, ktorá prebiehala od septembra do novembra 2020 a v ktorej zainteresované strany aj široká verejnosť vyjadrili citeľnú podporu akčnému plánu i navrhovaným opatreniam v rámci neho.

Podľa aktuálnych prognóz bude sektor ekologickej poľnohospodárskej výroby v tomto desaťročí výrazne rásť. Z niektorých zdrojov vyplýva, že aj keby sme len pokračovali v súčasnom úsilí, podiel ekologického poľnohospodárstva do roku 2030 dosiahne 15 % až 18 % poľnohospodárskej pôdy⁸. Vytýčený cieľ 25 % znamená výrazné vystupňovanie našich ambícií. Účelom tohto akčného plánu je podnietiť zreteľné zvýšenie podielu ekologického poľnohospodárstva v EÚ, a to podporovaním poľnohospodárov, aby prešli na ekologický spôsob poľnohospodárskej výroby a zlepšili dostupnosť potravín z tejto výroby v snahe preklenúť rozdiel medzi rastovou krivkou pri nezmenenom prístupe a krivkou pri „dodatočnom úsilí“ potrebnom na dosiahnutie cieľa 25 % do roku 2030.

HLAVNÉ PRÍNOSY:	Pôda obhospodarovaná ekologickým spôsobom vykazuje približne o 30 % biodiverzity viac než pôda obhospodarovaná konvenčným spôsobom. Ekologické poľnohospodárstvo je napríklad prospešné pre opel'ovače. Ekologickí poľnohospodári nesmú používať priemyselné hnojivá a môžu používať len obmedzenú škálu chemických pesticídov. Okrem toho je zakázané aj používanie geneticky modifikovaných organizmov a ionizujúceho žiarenia a používanie antibiotík je prísne obmedzené.
------------------------	---

Európski občania majú prístup k bezpečným a vysokokvalitným potravinám. Po desaťročia však podiel výdavkov domácností na potraviny vykazuje klesajúci trend a znižovanie cien potravín sa premietlo do stagnácie príjmov poľnohospodárov. Ekologické poľnohospodárstvo je spojené s vyššími nákladmi, pretože poľnohospodári v ňom pracujú extenzívnejším spôsobom, využívajú prírodné procesy a látky, nepoužívajú syntetické výrobky a výnosy sú nižšie. Na druhej strane majú často vyššie príjmy, pretože produkty ekologickej

poľnohospodárskej výroby sa predávajú za vyššie ceny než bežné a spotrebitelia si cenia prínos ekologického poľnohospodárstva pre životné prostredie.

Ak sa nám prostredníctvom verejného obstarávania podarí začleniť produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby do ponuky školských a zamestnaneckých jedální, prostredníctvom stimulov a zvyšovania viditeľnosti do sektora pohostinstva, prostredníctvom propagačných kampaní do supermarketov a do každodenného varenia v domácnostiach, potraviny z ekologickej poľnohospodárskej výroby sa dostanú k viacerým európskym občanom. Otázkou prístupnosti tejto kategórie potravín a jej finančnej dostupnosti treba riešiť aj preto, aby sa podarilo zvýšiť prístup rodín s nízkym príjmom k týmto potravinám. Účelom akčného plánu je podporovať poľnohospodárov pri prechode na ekologickú poľnohospodársku výrobu, pričom táto podpora bude mať podobu rozšírených možností absolvovať vzdelávanie a odbornú prípravu, podobu

⁸ Eurostat a IHS Markit.

podpory zameranej na trhy s produktmi ekologickej poľnohospodárskej výroby a takisto podobu určovania relevantných stimulov.

Ekologické poľnohospodárstvo by malo byť vzorom hodným nasledovania. Nie je jediným systémom udržateľného poľnohospodárstva, ale kým sa úplne nezavedie uhlíkové poľnohospodárstvo, je v súčasnosti jediným systémom uznaným na základe spoľahlivej certifikačnej metódy. Ako také by malo fungovať ako vzor udržateľnejších poľnohospodárskych postupov, lepšieho využívania obnoviteľných zdrojov, vyšších štandardov dobrých životných podmienky zvierat a vyšších príjmov poľnohospodárov. Ďalej má ekologické poľnohospodárstvo potenciál mnohorakými spôsobmi prispieť k sociálnej udržateľnosti a podporiť rozvoj vidieckych (v súlade s plánovanou dlhodobou víziou pre vidiecke oblasti) i pobrežných oblastí. Môže poskytovať príležitosti pre mladých poľnohospodárov a prispieť k tomu, aby mali ženy a muži rovnaký prístup a rovnaké príjmy v tomto sektore⁹. Zo štúdií¹⁰ vyplýva, že podnikateľky v poľnohospodárstve sa ľahšie uchytia v sektore ekologickeho než konvenčného poľnohospodárstva. Ekologické poľnohospodárstvo musí slúžiť ako inšpirácia pre konvenčné poľnohospodárstvo a ukazovať cestu do budúcnosti.

Komisia v decembri 2020 uverejnila odporúčania¹¹ členským štátom k ich budúcim strategickým plánom SPP. Tieto odporúčania sa týkajú hospodárskych, environmentálnych a spoločenských výziev, pred ktorými stojí európske poľnohospodárstvo a vidiecke oblasti. Sú zamerané na cieľové hodnoty Európskej zelenej dohody vrátane cieľovej hodnoty 25 % poľnohospodárskej pôdy obhospodarovanej ekologickým spôsobom do roku 2030. Členským štátom sa preto adresuje výzva v záujme týchto cieľových hodnôt zelenej dohody vytýčiť svoje hodnoty v strategických plánoch SPP. Na základe prímerov a trendov v EÚ by sa mali zamerať na rozšírenie plochy obhospodarovanej ekologickým spôsobom a vymedziť cieľové percentuálne podiely alebo podnecovať pozitívne trendy. Pri vypracúvaní svojich národných strategických plánov SPP budú povinné vychádzať z uvedených odporúčaní.

Keďže sa miera ekologickej poľnohospodárskej výroby a spotreby daných produktov v porovnaní jednotlivých členských štátov značne líši (podiel poľnohospodárskej pôdy obhospodarovanej ekologickým spôsobom sa pohybuje na škále od 0,5 % po vyše 25 %), je mimoriadne dôležité, aby každý členský štát čo najskôr vypracoval **svoju vlastnú národnú stratégiu** ekologickeho poľnohospodárstva **na základe komplexnej analýzy sektora a so súvisiacimi opatreniami, stimulmi, jasnými lehotami a cieľmi stanovenými na národnej úrovni**. Všetky členské štáty by mali objasniť, ako plánujú prispieť k cieľu EÚ prostredníctvom stanovenia národných hodnôt podielu plochy obhospodarovanej ekologickým spôsobom do roku 2030, neopomínajúc svoje odlišné východiskové body. V snahe zaručiť úspech svojich národných akčných plánov ekologickej poľnohospodárskej výroby by mali vybudovať primerané kapacity na ich

⁹ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/page/LFST_R_ERGAU_custom_443889.

a https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/page/ILC_DI17_custom_416294.

¹⁰ Úloha financovania pre ženy v poľnohospodárstve v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP): [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536466/IPOL_STU\(2015\)536466_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536466/IPOL_STU(2015)536466_EN.pdf).

¹¹ COM(2020) 846 final.

plnenie. Komisia bude monitorovať pokrok členských štátov pri dosahovaní národných cieľových hodnôt. Spolu s členskými štátmi tak bude mať príležitosť diskutovať o vykonávaní navrhovaných opatrení a bude poskytovať usmernenie k potrebným a relevantným prispôbeniam.

Pokiaľ ide o **akvakultúru**, nové strategické usmernenia k udržateľnému rozvoju akvakultúry EÚ, ktoré má Komisia prijať na jar 2021, budú propagovať ekologickú akvakultúru. Okrem toho Komisia vyzýva členské štáty EÚ, aby medzi svoje ciele v preskúmaných viacročných národných strategických plánoch pre akvakultúru začlenili zvýšenie podielu ekologickej akvakultúry. Ďalej sa v pracovnom dokumente útvarov Komisie o perspektíve založenej na morských oblastiach, ktorým sa má riadiť programovanie Európskeho námorného a rybárskeho fondu (ENRF), stanovuje¹², že ENRF (budúci Európsky námorný, rybolovný a akvakultúrny fond, ENRAF) by sa mal využívať na podporu udržateľných postupov akvakultúry, akým je napríklad ekologický spôsob výroby.

Akčný plán je rozdelený do troch osí zodpovedajúcich štruktúre potravinového dodávateľského reťazca (výroba, spracovanie a maloobchodníci a spotrebitelia). V snahe podporovať pozitívny vývoj v sektore ekologickej poľnohospodárskej výroby a udržať rovnováhu a ziskovosť na trhu pre ekologických prevádzkovateľov je kľúčovým faktorom posilniť celkový dopyt po produktoch ekologickej poľnohospodárskej výroby. Zvýšená spotreba týchto produktov je predpokladom motivácie poľnohospodárov prejsť na ekologický spôsob výroby (os 1). Ďalšie stimuly sú potrebné na dosiahnutie cieľa 25 % poľnohospodárskej plochy obhospodarovanej ekologickým spôsobom a výrazné zvýšenie podielu ekologickej akvakultúry do roku 2030 (os 2). A napokon treba ďalej zlepšiť prínos sektora ekologickej poľnohospodárskej výroby k udržateľnosti a riešeniu environmentálnych výziev (os 3). Akčný plán obsahuje tak pokračovanie niektorých zavedených úspešných opatrení, ako aj celú škálu nových opatrení a mobilizuje rozmanité zdroje financovania.

Komisia plánuje zvýšiť podiel **výskumu a inovácie** a určiť minimálne 30 % rozpočtu na opatrenia výskumu a inovácie v oblastiach poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a vidiecke oblasti¹³ na témy, ktoré sa týkajú konkrétne sektora ekologickej poľnohospodárskej výroby alebo sú preň relevantné. Výskum sa zameria predovšetkým na meniace sa poľnohospodárske a spotrebiteľské správanie, zvýšenie výnosov plodín, genetickú biodiverzitu a alternatívy k sporným produktom. V tomto kontexte Komisia posilní koordináciu národných programov výskumu a inovácie potravín z ekologickej poľnohospodárskej výroby a prostredníctvom navrhovanej misie v rámci programu Horizont Európa v oblasti zdravia pôdy a potravín, ako aj a prostredníctvom partnerstiev, predovšetkým v oblasti agro-ekológie a potravinových systémov, poskytne nové príležitosti. Šírenie výsledkov výskumu a inovácie sa bude podporovať prostredníctvom európskeho partnerstva v oblasti inovácií AGRI a prostredníctvom poľnohospodárskeho

¹² Pracovný dokument útvarov Komisie o analýzach regionálnych morských oblastí – Regionálne výzvy pri dosahovaní cieľov spoločnej rybárskej politiky – Programovanie ENRAF z hľadiska morských oblastí [SWD(2020) 206 final].

¹³ Konkrétne 30 % budúcich výziev na predkladanie návrhov v oblasti intervencie 3 „Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a vidiecke oblasti“ klastra 6 programu Horizont Európa.

vedomostného a inovačného systému (AKIS) s cieľom presadiť celkové zvýšenie ekologickej poľnohospodárskej výroby vo všetkých členských štátoch.

Všetky inštitúcie EÚ, členské štáty a zainteresované strany sa musia v plnej miere zapojiť do koncipovania opatrení potrebných na dosiahnutie hlavného cieľa akčného plánu, teda vytvoriť solídny základ pre budúcnosť sektora.

OS 1: POTRAVINY A PRODUKTY Z EKOLOGICKEJ POĽNOHOSPODÁRSKEJ VÝROBY PRE VŠETKÝCH: STIMULOVAŤ DOPYT A ZARUČIŤ DÔVERU SPOTREBITEĽOV

KLÚČOVÉ ÚDAJE

Každý Európan síce ročne na produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby vynaloží približne 84 EUR¹⁴, ich ročná spotreba na obyvateľa sa však medzi členskými štátmi značne líši – na škále od 344 EUR po 1 EUR. Okrem rozdielnej kúpnej sily je to naďalej spôsobené ešte len rozvíjajúcim sa trhom v niektorých regiónoch, nedostatočnými vhodnými dodávateľskými reťazcami v mnohých oblastiach i nedostatočnou znalosťou spotrebiteľov, pokiaľ ide o logo a výhody ekologickej poľnohospodárskej výroby. Ekologická akvakultúra je pomerne nový sektor, napriek tomu má výrazný potenciál pre rast.

K želanému rozšíreniu plochy obhospodarovanej ekologickým spôsobom nedôjde bez zvýšenia dopytu po produktoch ekologickej poľnohospodárskej výroby. Tento akčný plán je síce komplexný, ale v prvom rade vsadil na „efekt prítlačivosti“ a je zameraný na zintenzívnenie spotreby potravín z ekologickej poľnohospodárskej výroby v celej EÚ. Občania EÚ si čoraz viac cenia potraviny so širšími prínosmi pre spoločnosť, ako sú napríklad produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby, výrobky so zemepisným označením, lokalizované systémy potravinárskej výroby s nižšími uhlíkovými stopami a inovatívne potravinové riešenia s nízkymi emisiami¹⁵.

Opatrenia navrhované v tejto osi sú zamerané na stimulovanie dopytu po produktoch ekologickej poľnohospodárskej výroby, a to prostredníctvom zvyšovania informovanosti o ich výhodách a budovania dôvery spotrebiteľa v logo ekologickej poľnohospodárskej výroby. Aj samotné členské štáty môžu stimulovať spotrebu produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby. Niektoré nástroje sú k dispozícii na úrovni členských štátov. Môžu napríklad pri ovocí a zelenine pestovaných ekologickým spôsobom znížiť sadzbu DPH. Podpora spotreby potravín z ekologickej poľnohospodárskej výroby bude pôsobiť ako stimul pre poľnohospodárov, aby prešli na tento spôsob výroby, čím sa zas rozšíri objem a sortiment týchto potravín na pokrytie zvýšeného spotrebiteľského dopytu.

¹⁴ Fibl – štúdia „The World of organic agriculture“, 2020.

¹⁵ Diskusný dokument Komisie „Smerom k udržateľnej Európe do roku 2030“.

1.1. Podpora ekologického poľnohospodárstva a propagácia loga EÚ

Logo ekologickej poľnohospodárskej výroby EÚ je síce najznámejším spomedzi európskych log kvality, ešte stále však existuje priestor viac zvýšiť jeho stupeň známosti. Z posledného prieskumu Eurobarometra¹⁶ k tejto téme uverejneného v októbri 2020 vyplýva, že 56 % spotrebiteľov v EÚ rozpoznáva logo ekologickej poľnohospodárskej výroby EÚ. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi ide o značný nárast. Naďalej však pretrvávajú výrazné rozdiely medzi členskými štátmi – od 30 % do 74 %.

Komisia v kontexte politiky EÚ zameranej na podporu odbytu poľnohospodárskych výrobkov už aktívne propaguje produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby a bude tak robiť aj v budúcnosti. Na rok 2021 sa z rozpočtu vyčleneného na produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby určilo na podporu odbytu poľnohospodárskych výrobkov 27 %, čo zodpovedá 49 miliónom EUR.

Opatrenie 1: *V oblasti informovania a komunikácie Komisia:*

- počnúc rokom 2021 začne spomedzi tém, ktorých sa týkajú ročné výzvy na predkladanie návrhov na informačné opatrenia k SPP, klásť väčší dôraz na sektor produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby,
- počnúc rokom 2022 začne nepretržite zbierať údaje o environmentálnych, hospodárskych a sociálnych výhodách ekologického poľnohospodárstva a pomocou sociálnych médií o nich intenzívnejšie informovať občanov (vrátane poľnohospodárov),
- počnúc rokom 2022 začne merať informovanosť spotrebiteľov o logu ekologickej poľnohospodárskej výroby EÚ v snahe monitorovať pokrok dosiahnutý od prieskumu Eurobarometra z roku 2020. Naďalej bude prieskumy Eurobarometra vykonávať, pretože sú cenným nástrojom na meranie účinnosti činností Komisie zameraných na propagáciu loga ekologickej poľnohospodárskej výroby, a
- v spolupráci s Európskym parlamentom a inými orgánmi, ako sú Európsky hospodársky a sociálny výbor, Výbor regiónov a zastúpenia Komisie v členských štátoch, určí hlavné podujatia¹⁷ na informovanie o produktoch ekologickej poľnohospodárskej výroby, predovšetkým v členských štátoch, ktoré vykazujú nižší dopyt než je priemer EÚ.

Opatrenie 2: *Pokiaľ ide o podporu odbytu, Komisia bude naďalej zabezpečovať ambiciózný rozpočet v rámci politiky EÚ zameranej na podporu odbytu v snahe citeľne zvýšiť spotrebu produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby v súlade s ambíciami, politikou a opatreniami stratégie „z farmy na stôl“ a európskeho plánu na boj proti rakovine. Komisia počnúc rokom 2021:*

¹⁶ Osobitný prieskum EUROBAROMETRA 504.

¹⁷ Dodatočne k tým, na ktorých sa útvary Komisie už podieľajú.

- *v rámci ročného pracovného programu politiky zameranej na podporu odbytu poľnohospodárskych výrobkov vyčlení navýšené rozpočtové prostriedky v snahe pozdvihnúť mieru informovanosti spotrebiteľov o produktoch ekologickej poľnohospodárskej výroby a stimulovať ich dopyt po nich,*
- *zintenzívni propagáciu produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby EÚ na rastových trhoch cieľových tretích krajín, napríklad prostredníctvom účasti na veľtrhoch v spolupráci s členskými štátmi,*
- *bude zvyšovať informovanosť o možnostiach vývozu, ktoré majú ekologickí výrobcovia EÚ, aby mohli využívať výhody siete dohôd o voľnom obchode a dohôd o rovnocennosti, a*
- *bude stimulovať viditeľnosť sektora a udeľovať ocenenia za excelentnosť v reťazci potravín z ekologickej poľnohospodárskej výroby v EÚ.*

1.2. Podpora ponuky potravín z ekologickej poľnohospodárskej výroby v jedálňach a intenzívnejšie využívanie zeleného verejného obstarávania

Veľkomestá, mestá aj regióny zohrávajú čoraz významnejšiu úlohu pri propagácii ekologickej poľnohospodárskej výroby. Napríklad širšia ponuka potravín z ekologickej poľnohospodárskej výroby v kantínach, ako aj poukážky na takéto potraviny osobám v núdzi by mohli byť nezanedbateľnými príležitosťami, ako zvýšiť spotrebu a výrobu týchto potravín. Mali by sa vytvoriť podnety pre existujúce siete, aby zvýšili počet veľkomiest a miest zapojených do realizácie národných alebo miestnych stratégií propagácie potravín z ekologickej poľnohospodárskej výroby v jedálňach.

KLÚČOVÉ ÚDAJE

Kodaň je prvým mestom, v ktorom všetky jedálne ponúkajú potraviny z ekologickej poľnohospodárskej výroby. Potraviny pochádzajú z približne 25 000 hektárov ekologicky obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy, väčšinou z okolia mesta. Viedeň má sieť ekologicky obhospodarovaných mestských záhrad s rozlohou približne 860 ha, ktoré zabezpečujú dodávky aj pre verejné jedálne, predovšetkým detské jasle. V Ríme verejné jedálne denne servírujú približne 1 milión porcií z ekologických potravín.

Prechod na produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby by mohol naštartovať prímestské poľnohospodárske a akvakultúrne činnosti, podniknúť vývoj miestnych dodávateľských reťazcov a výmenu najlepších postupov, napríklad medzi verejnými jedálňami a reštauráciami. Zároveň by vďaka ponuke produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby v kantínach mala zabezpečený prístup k nim široká škála spotrebiteľov.

Zelené verejné obstarávanie (GPP) má potenciál dopomôcť ekologickému poľnohospodárstvu k rozmachu. Pri realizovaní takýchto postupov obstarávania treba osobitnú pozornosť venovať malým poľnohospodárskym podnikom, mikropodnikom a MSP. Komisia v októbri 2019 vydala nové kritériá EÚ v oblasti GPP týkajúce sa

potravín, služieb cateringu a predajných automatov¹⁸. Orgány verejnej správy (predovšetkým miestne) však majú naďalej nedostatočné vedomosti o možnostiach, ktoré GPP ponúka pri organizovaní verejného obstarávania. Komisia sa v stratégii „z farmy na stôl“ zaviazala určiť najlepší spôsob stanovovania minimálnych povinných kritérií obstarávania udržateľných potravín v snahe propagovať zdravé a udržateľné stravovanie zahŕňajúce produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby v školách a vo verejných inštitúciách. Tento spôsob by mal tvoriť základ pre všetky budúce opatrenia Komisie v tejto oblasti.

Opatrenie 3: *Komisia v snahe stimulovať širšie zavádzanie produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby vo verejných jedálňach spolu so zainteresovanými stranami a členskými štátmi:*

- *bude posilňovať informovanosť o kritériách GPP z roku 2019, o práci na dokumente Verejné obstarávanie potravín pre zdravie a o spoločnom opatrení Best-ReMaP¹⁹,*
- *zahrnie produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby do minimálnych povinných kritérií udržateľného verejného obstarávania, ktoré sa majú do roku 2023 vypracovať ako súčasť legislatívneho rámca udržateľných potravinových systémov,*
- *vykoná analýzu súčasnej situácie uplatňovania GPP v EÚ. Komisia na monitorovanie uplatňovania GPP využije národné akčné plány ekologického poľnohospodárstva a členské štáty vyzve, aby GPP vo svojich orgánoch intenzívnejšie využívali. Takisto bude členské štáty nabádať, aby si vytýčili ambiciózne národné cieľové hodnoty pre produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby obstarávané v rámci GPP a*
- *v úzkej spolupráci s Európskym hospodárskym sociálnym výborom, Výborom regiónov a Dohovorom primátorov a starostov pripraví konkrétne podujatia pre verejné správy zodpovedné za verejný catering v snahe zvýšiť informovanosť o GPP EÚ. Na to sa tieto iniciatívy počnúc rokom 2022 prepoja aj s Európskym klimatickým paktom.*

1.3. Posilnenie školských programov z hľadiska produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby

Školský program EÚ podporuje distribúciu ovocia, zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov deťom v spojení so vzdelávacími aktivitami s cieľom deťom opäť priblížiť poľnohospodárstvo a naučiť ich zdravým stravovacím návykom. Zámerom je podporovať zdravé stravovanie, ako aj krátkodobú i dlhodobú spotrebu výrobkov, na ktoré sa program vzťahuje.

Členské štáty by v súlade so stratégiou „z farmy na stôl“ mali v rámci školského programu EÚ určiť distribúciu produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby ako

¹⁸ SWD(2019) 366 final – Kritériá EÚ v oblasti zeleného verejného obstarávania pre potraviny, catering a predajné automaty.

¹⁹ Projekt Best-ReMaP venovaný stravovaniu a výžive s osobitným zameraním na deti: <https://bestremap.eu/>.

prioritu, a to pomocou kritérií výberu alebo udelenia v postupoch obstarávania a/alebo prostredníctvom výhodnejších podmienok. Komisia tieto zásady zohľadní pri revízií školských programov. V súčasnosti viaceré krajiny neuprednostňujú produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby, predovšetkým pre ich často vyššiu cenu než pri konvenčných výrobkoch. Primeraným protiopatrením by mohli byť daňové úpravy členských štátov, ako napríklad zrušenie znížených sadzieb pre pesticídy používané ako poľnohospodárske vstupné produkty.

Opatrenie 4: Komisia ako súčasť preskúmania rámca školského programu EÚ naplánovaného v rámci stratégie „z farmy na stôl“ na rok 2023 a v súlade s európskym plánom na boj proti rakovine:

- bude spolupracovať s členskými štátmi pri určovaní spôsobov, ako ďalej zvýšiť distribúciu produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby v školských programoch. Členské štáty vyzve, aby ďalej zvyšovali tento podiel, pričom zaostávajúce členské štáty budú musieť vyvinúť dodatočné úsilie, a
- vykoná štúdiu skutočných cien potravín vrátane úlohy, ktorú zohráva zdaňovanie, s cieľom vypracovať odporúčania.

1.4. Prevencia potravinových podvodov a posilnenie dôvery spotrebiteľov

Úspech produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby z hľadiska vývoja trhu a preferencií spotrebiteľov závisí od dôvery spotrebiteľov v logo ekologickej poľnohospodárskej výroby EÚ a v súvisiaci systém kontrol. Podvodné konanie a úmyselné porušenia pravidiel ekologickej poľnohospodárskej výroby môžu dôveru spotrebiteľov v produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby narušiť.

Spolupráca medzi úradníkmi s odbornými vedomosťami o agropotravinových reťazcoch, políciou, colnými úradníkmi s vyšetrovacími právomocami, sudcami a prokurátormi na vnútroštátnej i na únijnej úrovni je mimoriadne dôležitá z hľadiska prevencie podvodu v oblasti produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby i boja proti nemu. Platí to aj v oblasti zlepšenia a optimalizácie používania nových technológií.

Opatrenie 5: Komisia počnúc rokom 2021 posilní boj proti podvodným praktikám a konkrétne:

- zabezpečí dôkladný dozor nad systémami kontroly v členských štátoch a tretích krajinách, zintenzívni spoluprácu s verejnými správami členských štátov a tretích krajín uznaných ako rovnocenné, pričom bude vychádzať okrem iného z ich prostriedkov a výsledkov predchádzajúcich auditov,
- bude členským štátom pomáhať pri koncipovaní a vykonávaní politiky prevencie podvodov v oblasti produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby. Táto pomoc bude mať podobu cieľených workshopov na výmenu získaných poznatkov a najlepších postupov,

- bude spolupracovať so sieťou EÚ pre potravinové podvody a s Europolom pri analyzovaní sektora v snahe zabrániť podvodom a koordinovať vyšetrovania, zintenzívni spoluprácu s príslušnými orgánmi a orgánmi presadzovania práva v tretích krajinách v snahe o výmenu informácií o obchode s produktmi ekologickej poľnohospodárskej výroby a o podvodoch pri nich,
- bude členským štátom poskytovať podporu v podobe usmernení k posilneným kontrolám dovozu na hraniciach,
- bude podporovať silnejšie opatrenia na boj proti podvodným praktikám prostredníctvom katalógov sankcií,
- zavedie opatrenia na informovanie spotrebiteľov a/alebo stiahnutie produktov z trhu, keď sa zistí podvod, a
- vyvinie systém včasného varovania využívajúci umelú inteligenciu na hĺbkovú analýzu údajov v databázach EÚ a členských štátov (napr. systém riadenia informácií pre úradné kontroly – IMSOC²⁰).

1.5. Zlepšenie výsledovateľnosti

Povešť sektora ekologickej poľnohospodárskej výroby je založená na schopnosti vysledovať produkty zo stola až do poľnohospodárskeho podniku. Na posilnenie výsledovateľnosti a transparentnosti je dôležité mať presný prehľad o prevádzkovateľoch zapojených do výroby, distribúcie a uvádzania produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby na trh v EÚ. Kontrolné orgány už sú povinné na svojich webových stránkach uverejňovať certifikáty prevádzkovateľov, neexistuje však ešte centrálna webová stránka celej EÚ, ktorá by tieto informácie združovala.

Opatrenie 6: Komisia počnúc rokom 2021:

- vyvinie databázu certifikátov všetkých prevádzkovateľov EÚ a neskôr relevantných prevádzkovateľov tretích krajín, pričom ako východisko jej posluží analýza začatá už podľa akčného plánu z roku 2014, a bude sa riadiť odporúčaniami Európskeho dvora audítorov²¹,
- bude podporovať registráciu príslušných orgánov a kontrolných orgánov a digitálne podpisovanie certifikátov o inšpekcii v TRACES. Tento bezpapierový proces zníži administratívnu záťaž i riziko falšovania dokladov a
- bude koordinovať pravidelné cvičenia na výsledovateľnosť produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby v spolupráci s členskými štátmi, ich kontrolnými orgánmi a tretími krajinami, predovšetkým v prípadoch podozrenia z potravinového podvodu.

²⁰ Systém riadenia informácií pre úradné kontroly (IMSOC): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A32019R1715>.

²¹ „Systém kontroly produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby sa zlepšil, niektoré výzvy však zostávajú“: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR19_04/SR_organic-food_SK.pdf.

Digitálne technológie môžu pomôcť pri označovaní, vysledovaní, lokalizovaní a postupovaní údajov o produktoch a Komisia pracuje na riešení, ako sú digitálne pasy. Sektor ekologickej poľnohospodárskej výroby by mohol profitovať z využívania nových technológií, predovšetkým preto, lebo ho charakterizujú čoraz komplexnejšie hodnotové reťazce a potreba transparentnosti. Umelá inteligencia, blockchain a podobné technológie môžu pomôcť posilniť certifikáciu ekologickej poľnohospodárskej výroby, predovšetkým ako záruka transparentnosti v celom dodávateľskom reťazci a vysledovateľnosti produktov, čo posilní dôveru spotrebiteľa.

Opatrenie 7: Komisia počnúc rokom 2021:

- *v súčinnosti s prácou na digitálnych pasoch výrobkov posúdi, do akej miery by aspektu vysledovateľnosti produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby poslúžila digitálna technológia ako blockchain a iné, a v ďalšej fáze zváži pilotný projekt so zainteresovanými stranami. Tieto kroky doplnia opatrenia v rámci programu Horizont Európa zamerané na využívanie technológie blockchain v agropotravinovom sektore, ako aj iné ciele opatrenia výskumu a inovácie zamerané na vyvinutie inovačných riešení vysledovania potravín z ekologickej poľnohospodárskej výroby.*

1.6. Príspevok súkromného sektora

Maloobchodníci, cateringové služby, reštaurácie a donáškové služby môžu zohrať nezanedbateľnú úlohu pri propagovaní potravín z ekologickej poľnohospodárskej výroby. Môžu napríklad zabezpečiť dostatočnú a finančne dostupnú ponuku produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby v obchodoch s potravinami, supermarketoch a online obchodoch i pokrmy z takýchto produktov v reštauráciách a ponuke cateringových služieb. Tieto opatrenia možno skombinovať s objasnením hospodárskych, environmentálnych a spoločenských prínosov ekologickej poľnohospodárskej výroby.

Okrem toho môže súkromný sektor zastať dôležitú úlohu pri podpore potravín z ekologickej poľnohospodárskej výroby, okrem iného tak, že svojich zamestnancov bude informovať o výhodách ekologického poľnohospodárstva (napr. pomocou komunikačných podkladov, ktoré EÚ dáva k dispozícii), zaradiť produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby do ponuky svojich jedální, či odmenami zamestnancom v podobe „bio-šekov“ na nákup takýchto produktov.

Opatrenie 8: Komisia so zámerom posilniť úlohu maloobchodníkov, veľkoobchodníkov, cateringových služieb, reštaurácií a iných podnikov počnúc rokom 2021:

- *v kontexte kódexu správania stratégie pre zodpovedné obchodné a marketingové praktiky „z farmy na stôl“ sa bude usilovať získať od relevantných zainteresovaných strán jednoznačné záväzky, že budú podporovať a zintenzívnia distribúciu a predaj produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby, a na relevantných platformách (napr. Európskej platforme pre obehové hospodárstvo) bude šíriť najlepšie postupy a*
- *vytvorí partnerstvá s podnikmi ochotnými propagovať používanie produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby ako súčasť svojej podnikovej politiky v oblasti*

udržateľnosti. Tieto opatrenia budú predmetom ďalších diskusií na platforme pre podnikanie a biodiverzitu²².

OS 2: NA CESTE K ROKU 2030: STIMULOVANIE KONVERZIE A POSILNENIE CELÉHO HODNOTOVÉHO REŤAZCA

Z hľadiska podielu poľnohospodárskej pôdy obhospodarovanej ekologickým spôsobom sa za priemerom EÚ 8,5 %, ako sa uviedlo, skrývajú značné rozdiely medzi jednotlivými členskými štátmi: ide o rozpätie od 0,5 % po vyše 25 %. Platí to rovnako aj v prípade ekologickej akvakultúry, ktorá v niektorých členských štátoch zaznamenáva rozmach, pričom v iných je ešte len v začiatkoch²³.

Tieto rozdiely medzi členskými štátmi čiastočne vyplývajú zo skutočnosti, že niektoré nemajú primerané štruktúry. Vytvorenie takýchto štruktúr by umožnilo lepšie zapojiť ekologickú poľnohospodársku výrobu do dodávateľských reťazcov, čo by zas poľnohospodárom umožnilo naplno profitovať z pridanej hodnoty ekologického spôsobu výroby. Akčný plán by mal podnecovať zavádzanie ekologickej poľnohospodárskej výroby predovšetkým v tých členských štátoch, ktoré vykazujú podiel nižší než je priemer EÚ. Väčšina členských štátov si už stanovila národné cieľové hodnoty poľnohospodárskej plochy obhospodarovanej ekologickým spôsobom, vo väčšine prípadov ako podiel využívanej poľnohospodárskej pôdy.

Súčasne SPP naďalej figuruje ako kľúčový nástroj na podporu konverzie. V súčasnosti na podporu ekologického poľnohospodárstva plynie približne 1,8 % prostriedkov SPP. Budúca SPP na obdobie 2023 – 2027 bude zahŕňať ekologické režimy s rozpočtom 38 – 58 miliárd EUR, v závislosti od výsledku rokovaní²⁴. Ekologické režimy možno zaviesť na podporu ekologického poľnohospodárstva. ENRAF bude naďalej podporovať konverziu na ekologickú akvakultúru.

2.1. Podpora konverzie, investovania a výmeny najlepších postupov

Programy rozvoja vidieka SPP sprístupnili finančnú podporu poľnohospodárom na konvertovanie ich podnikov na ekologickú poľnohospodársku výrobu a na ich udržanie. Táto podpora sa ukázala ako základný prvok pri stimulovaní poľnohospodárov prejsť na ekologické poľnohospodárstvo. Ide o centrálny faktor nárastu plochy obhospodarovanej ekologickým spôsobom. V rámci budúcej SPP budú mať členské štáty flexibilitu podporovať ekologických prevádzkovateľov v závislosti od ich individuálnych potrieb, a to zo zdrojov fondov pre rozvoj vidieka, ako aj v podobe zacielených ekologických režimov s priamou podporou príjmu. Rozpočet na opatrenia podpory konverzie na ekologickú poľnohospodársku výrobu a jej udržanie, ako aj rozpočet na investičnú

²² https://ec.europa.eu/environment/biodiversity/business/index_en.htm.

²³ Správa EUMOFA o ekologickej akvakultúre v EÚ, máj 2017.

²⁴ Konečná verzia rozpočtu ekologických režimov (2023 – 2027) je ešte predmetom diskusií medzi Európskym parlamentom a Radou v rámci reformy SPP. Európsky parlament presadzuje pridelené rozpočtové prostriedky vo výške 58,1 miliardy EUR a Rada vo výške 38,7 miliardy EUR.

podporu uvedené v strategických plánoch SPP by mali byť v súlade s vnútroštátnymi ambíciami zvýšiť ekologickú poľnohospodársku výrobu.

Ekologické poľnohospodárstvo predstavuje cenný prínos pre dosahovanie špecifických cieľov SPP a spoločnej rybárskej politiky (SRP), predovšetkým cieľov „zabezpečiť poľnohospodárom spravodlivý príjem“, „obnoviť rovnováhu postavenia poľnohospodárov v potravinovom reťazci“, „zabezpečiť udržateľný rozvoj a efektívne riadenie prírodných zdrojov“, „chrániť biodiverzitu, ekosystémové služby, biotop a krajinu“ a „zlepšiť reakciu poľnohospodárstva EÚ a akvakultúry EÚ na požiadavky spoločnosti týkajúce sa potravín, zdravia i „dobrých životných podmienok zvierat“.

Ekologické poľnohospodárstvo je konkrétne predmetom odporúčaní adresovaných členským štátom k deviatim špecifickým cieľom SPP. Európska komisia v nich žiada členské štáty, aby stanovili jednoznačné národné cieľové hodnoty plochy obhospodarovanej ekologicky, pričom zohľadňuje ich konkrétnu situáciu a uvedené odporúčania.

Komisia v rámci SPP po roku 2020 rozvinie technickú podporu určenú poľnohospodárom v celej EÚ v snahe podnietiť zavádzanie ekologického poľnohospodárstva. Podpora na ekologickú akvakultúru bude plynúť prostredníctvom Európskeho námorného, rybolovného a akvakultúrneho fondu (ENRAF) na roky 2021 – 2027.

Vývoj sektora ekologickej poľnohospodárskej výroby si vyžaduje aj zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikovanie pracovnej sily v agropotravinovom sektore. Európsky pakt pre zručnosti ponúka príležitosti pre rozsiahle partnerstvá v oblasti zručnosti v priemyselných ekosystémoch (napríklad agropotravinový sektor) a mali by sa naplno zmobilizovať, aby sa podarilo dosiahnuť ciele stanovené v tomto oznámení.

Opatrenie 9: Komisia v rámci novej SPP a SRP:

- *počnúc rokom 2023 začne posudzovať osobitné okolnosti a potreby členských štátov týkajúce sa rastu sektora ekologickej poľnohospodárskej výroby a zabezpečí, aby členské štáty čo najlepšie využili možnosť novej SPP na podporu svojho vnútroštátneho sektora tejto výroby. Táto podpora bude zahŕňať technickú pomoc, výmenu najlepších postupov a inovácií v sektore produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby, ako aj úplné využívanie relevantných nástrojov SPP, ako sú ekologické režimy a záväzky v oblasti environmentálneho manažérstva v rozvoji vidieka, ku ktorým patrí ekologické poľnohospodárstvo. Poľnohospodárske poradenské služby ku konkrétnym témam (predovšetkým v rámci poľnohospodárskeho vedomostného a inovačného systému – AKIS) sa posilnia v snahe podporiť výmenu relevantných vedomostí,*
- *počnúc rokom 2022 začne podporovať výmenu najlepších postupov (osnovy vzdelávania a odbornej prípravy, kurzy, podklady atď.) na úrovni EÚ i vnútroštátnej úrovni, čo umožní poskytovateľom vzdelávania (napr. odborným školám, univerzitám) zostaviť učebné predmety k ekologickému poľnohospodárstvu ako súčasť všeobecných osnov a predstaviť inovačné riešenia zamerané na sektor ekologickej poľnohospodárskej výroby (výroba, spracúvanie, maloobchodný predaj a spotreba). K určitým témam sa vytvoria siete demonštračných poľnohospodárskych podnikov EÚ na podporu participačnej koncepcie (šírenie). Najlepšie postupy*

a synergie s projektmi EIP-AGRI sa budú podporovať prostredníctvom budúcej siete SPP a

- bude podnecovať členské štáty, aby do svojich preskúmaných viacročných národných strategických plánov pre akvakultúru začlenili zvýšenie podielu ekologickej akvakultúry a čo najlepšie využívali možnosti, ktoré im na dosiahnutie tohto cieľa ponúka ENRAF na roky 2021 – 2027. Komisia v kontexte otvorenej metódy koordinácie takisto uľahčí výmenu najlepších postupov a inovácie v oblasti ekologickej akvakultúry.

2.2. Vývoj sektorovej analýzy v záujme zvýšenia transparentnosti na trhu

Dostupnosť údajov (predovšetkým o výrobe, cenách v celom dodávateľskom reťazci potravín z ekologickej poľnohospodárskej výroby, obchode, preferenciách spotrebiteľov a osobitných marketingových kanáloch) je predpokladom koncipovania, monitorovania a hodnotenia politiky EÚ v oblasti ekologickej poľnohospodárskej výroby. Ďalšie úsilie pri pravidelnom zbere, analýze a šírení údajov zaručí v tomto sektore väčšiu transparentnosť a dôveru voči nemu.

Opatrenie 10: Komisia v snahe zabezpečiť komplexný prehľad o sektore počnúc rokom 2021:

- začne na základe údajov od Eurostatu uverejňovať pravidelné správy o ekologickej poľnohospodárskej výrobe v EÚ, ktoré budú obsahovať predovšetkým informácie o plochách a podnikoch venujúcich sa ekologickej poľnohospodárskej výrobe, ako aj o hlavných sektoroch výroby, a
- bude uverejňovať ročnú správu o dovoze produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby z tretích krajín.

Aj zainteresované strany, verejné správy a akademická obec majú čoraz väčší záujem o prístup k presným a aktuálnym údajom o produktoch ekologickej poľnohospodárskej výroby. Tento druh transparentnosti pomôže pri budovaní dôvery medzi prevádzkovateľmi v potravinovom reťazci, zaručí orientáciu výroby na trendy v spotrebe a napokon umožní prevádzkovateľom prijímať lepšie rozhodnutia o výrobe a investíciách.

Opatrenie 11: Komisia počnúc rokom 2022:

- v spolupráci s členskými štátmi zintenzívni zber trhových údajov a do analýz, ktoré vykonávajú strediská EÚ pre monitorovanie trhu, zahrnie aj produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby.

2.3. Podpora organizácie potravinového reťazca

Charakteristickou črtou ekologického poľnohospodárstva je rozdrobenosť: výrobcovia majú prístup len k obmedzenému počtu spracovateľov a maloobchodníkov. Nerovnováha v potravinovom reťazci, ktorá obmedzuje vyjednávaciu silu ekologických poľnohospodárov, môže ešte narásť, keďže celkový podiel produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby v potravinovom sektore stúpa.

Ekologickí poľnohospodári, ktorí sa zapoja do „organizácie výrobcov“²⁵ alebo takú organizáciu vytvoria, môžu využívať zdroje EÚ v rámci SPP i podporu a finančné prostriedky k dispozícii v rámci spoločnej organizácie trhu s produktmi rybolovu a akvakultúry a v ENRAF na zlepšenie organizácie medzi rôznymi aktérmi dodávateľského reťazca produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby. Operačné programy vzťahujúce sa na ekologické pestovanie ovocia a zeleniny dostávajú vyššiu mieru spolufinancovania. V súčasnosti však nemáme dost' poznatkov o tom, do akej miery je ekologická poľnohospodárska výroba koncentrovaná a či si jej organizácia vyžaduje osobitnú pozornosť.

Malí poľnohospodári v EÚ musia pri získavaní certifikácie svojej ekologickej poľnohospodárskej výroby znášať pomerne vysoké náklady a čeliť byrokracii. Nariadením 2018/848 o ekologickej poľnohospodárskej výrobe sa zavedie systém „skupinovej certifikácie“, ktorý poľnohospodárskym podnikom umožní splniť určité kritériá na vytvorenie skupiny s inými malými poľnohospodárskymi podnikmi s cieľom znížiť náklady na inšpekcie a certifikáciu i súvisiacu administratívnu záťaž. Dané ustanovenie posilní aj miestne siete a zlepši možnosti odbytu na trhu.

Opatrenie 12: Komisia počnúc rokom 2021:

- *bude analyzovať stupeň organizácie dodávateľských reťazcov v sektore ekologickej poľnohospodárskej výroby a v dialógu so zástupcami organizácií výrobcov a inými dotknutými zainteresovanými stranami určí spôsoby, ako ju zlepšiť, a*
- *preskúma právne možnosti vytvorenia osobitných organizácií ekologických výrobcov alebo prístupia k takým organizáciám a podľa možnosti bude členské štáty podnecovať, aby na tento účel vyčlenili finančné prostriedky. Organizácie výrobcov majú väčšiu trhovú silu a vo všeobecnosti môžu pomôcť posilniť pozíciu ekologických poľnohospodárov v agropotravinovom dodávateľskom reťazci, predovšetkým v situáciách, keď čelia nekalým obchodným praktikám²⁶. Ak existujú dostatočné*

²⁵ „Organizácia výrobcov“ môže byť akýkoľvek druh subjektu, ktorého zriadenie iniciovali výrobcovia v konkrétnom sektore (horizontálna spolupráca) so zámerom splniť jeden alebo viac konkrétnych cieľov uvedených v nariadení (EÚ) č. 1308/2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami, bez ohľadu na to, či je formálne uznaná na základe článku 152 a/alebo článku 161. Kontrolujú ich výrobcovia a môžu mať rôznu právnu formu, napr. poľnohospodárske družstvá, združenia alebo súkromné spoločnosti, ktorých sú výrobcovia akcionári.

²⁶ Podľa nedávnej štúdie „sa organizácie výrobcov v porovnaní s jednotlivými poľnohospodármi môžu lepšie brániť voči praktikám obchodných partnerov, ktoré sa považujú za nespravodlivé voči poľnohospodárom alebo ktoré nie sú v súlade so zmluvnými podmienkami: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2c31a562-eef5-11e9-a32c-01aa75ed71a1/language-en>.

dôkazy o nekalých obchodných praktikách znevýhodňujúcich ekologických výrobcov, Komisia sa nimi bude zaoberať, na čo využije všetky nástroje, ktoré má k dispozícii.

Opatrenie 13: Komisia počnúc rokom 2022:

- bude zvyšovať informovanosť a poskytovať lepšie informácie o „skupinovej certifikácii“, aby umožnila malým poľnohospodárom spoločne znášať náklady a administratívnu záťaž certifikácie v súlade s nariadením 2018/848 o ekologickej poľnohospodárskej výrobe.

2.4. Posilnenie spracúvania na miestnej a malej úrovni a podpora krátkych obchodných trás

Ekologické poľnohospodárstvo sa vyvinulo najmä na úrovni prvovýroby. Ekologické spracúvanie je menej rozvinuté a menej regulované. Preto sú investície do šetrných techník spracúvania a udržateľných a opakovane použiteľných obalov, ako aj hlbšie pochopenie otázok kvality a bezpečnosti v ekologických dodávateľských reťazcoch produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby v spojení s príslušnými predpismi dôležité, aby bolo možné vytvoriť nové hodnoty pre spotrebiteľov.

Ďalšou výzvou v ekologických dodávateľských reťazcoch je minimalizovať vzdialenosti pri preprave potravín i dôsledky zmeny klímy. Preto je nevyhnutné zefektívniť logistiku v ekologickej poľnohospodárskej výrobe a siete poľnohospodárskych vstupných produktov²⁷. Malým ekologickým výrobcom vo vzdialených regiónoch sa tak umožní nájsť odbytisko pre svoje výrobky a profitovať z pridanej hodnoty svojho štatútu ako ekologický poľnohospodár.

Prevádzkovatelia však často nie sú ochotní prejsť na ekologický spôsob výroby z dôvodu nedostatku organizovaných a efektívnych obchodných dodávateľských reťazcov produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby. Okrem prierezových problémov v agropotravinovom dodávateľskom reťazci môže distribúcia produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby zahŕňať aj vysoké prevádzkové náklady a nerovnováhu medzi dodávkami a dopytom.

Výmena skúseností a poznatkov môže podnietiť vytvorenie miestnych trhov s potravinami a krátkych dodávateľských reťazcov a prispieť k zachovaniu ekologickej kvality produktov. Dôležité sú aj účelové programy a zapojenie do vidieckych sietí.

Ekologická poľnohospodárska výroba môže pomôcť stimulovať nové obchodné modely. „Eko-obvody“ sa osvedčili pri začleňovaní ekologického poľnohospodárstva a iných miestnych aktivít v snahe zvýšiť atraktivnosť pre turistov²⁸, a to aj v oblastiach mimo hlavných ťahov cestovného ruchu. „Eko-obvod“ je zemepisná oblasť, kde poľnohospodári, verejnosť, poskytovatelia služieb cestovného ruchu, združenia

²⁷ Stolze et al: „Organic in Europe, expanding beyond a niche“ (Produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby – už nie úzkoprofilový tovar) v publikácii Organics in Europe, prospects and development 2016.

²⁸ FAO, „The experience of Bio-districts in Italy“ (Skúsenosť s eko-obvodmi v Taliansku): <http://www.fao.org/agroecology/database/detail/en/c/1027958/>.

a subjekty verejného sektora dospejú k dohode v snahe o udržateľné riadenie miestnych zdrojov na základe ekologických zásad a postupov. Zámerom je maximalizovať hospodársky a spoločensko-kultúrny potenciál daného územia. Pri každom „eko-obvode“ treba zohľadniť aspekty životného štýlu, medziľudských vzťahov i prírodné aspekty. Výsledkom je spotrebiteľské uznanie, ktoré sa dostane poľnohospodárskym výrobkom, čím sa zvyšuje ich trhovú hodnotu.

Opatrenie 14: *Komisia počnúc rokom 2023:*

- *rozvinie spoluprácu s členskými štátmi a zainteresovanými stranami v snahe v súlade s cieľom nariadenia 2018/848 o ekologickej poľnohospodárskej výrobe podporovať spracúvanie na miestnej a malej úrovni, a vytvoriť tak kratšie dodávateľské reťazce produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby a s nimi súvisiaci environmentálny a spoločenský prínos a ako súčasť úsilia podporovať obchod s týmito produktmi na jednotnom trhu EÚ. Toto opatrenie sa posilní cieľným výskumom a inováciou v rámci programu Horizont Európa vrátane podpory používania digitálnych technológií,*
- *bude podnecovať členské štáty, aby podporovali vývoj a realizáciu „eko-obvodov“.*

Opatrenie 15: *Keďže ekologicke poľnohospodárstvo môže zlepšiť sociálne začlenenie vo vidieckych oblastiach a zároveň podporovať primerané pracovné a životné podmienky, Komisia počnúc rokom 2022:*

- *bude pomáhať členským štátom pri koncipovaní opatrení v prospech ekologického poľnohospodárstva vo vidieckych oblastiach so zameraním na rovnosť žien a mužov a mladých poľnohospodárov/zamestnanie, čo by mohlo zahŕňať výmenu najlepších postupov.*

2.5. Zlepšenie výživy zvierat v súlade s pravidlami ekologickej poľnohospodárskej výroby

Ekologický chov hospodárskych zvierat musí spĺňať vysoké štandardy dobrých životných podmienok zvierat a napĺňať potreby jednotlivých druhov vyplývajúce z ich prirodzeného správania, v súlade s koncepciou EÚ prevencie ochorení zvierat. Základné kŕmne doplnkové látky, ako sú vitamíny, sa čoraz častejšie vyrábajú prostredníctvom fermentácie s geneticky modifikovanými mikroorganizmami²⁹. Keďže táto metóda nie je v súlade s ekologickými zásadami a existuje možnosť, že výrobcovia kŕmnych doplnkových látok nepožiadajú o schválenie doplnkových látok vyrábaných z konvenčných mikroorganizmov, je čoraz náročnejšie zabezpečiť dodávky základných doplnkových látok v ekologickom chove hospodárskych zvierat.

Okrem zvyšovania dostupnosti kŕmnych bielkovín z miestnych zdrojov by sa mali získavať aj alternatívne zdroje bielkovín na krmivo, aby sa zabezpečila udržateľná

²⁹ Pri kŕmnych doplnkových látkach vyrábaných pomocou geneticky modifikovaných mikroorganizmov musí prevádzkovateľ preukázať, že doplnkové látky neobsahujú žiadne stopy mikroorganizmov použitých pri výrobe, predovšetkým žiadne stopy rekombinantnej DNA.

a diverzifikovaná výživa zvierat. Mohol by sem patriť napríklad hmyz, krmivo z morských zdrojov (napr. riasy) a vedľajšie produkty z biohospodárstva (napr. odpad z rybolovu a akvakultúry). Okrem toho by sa mali priebežne aktualizovať normy vzťahujúce sa na ekologické krmivo.

Opatrenie 16: Komisia plánuje:

- podporovať výskum a inováciu v rámci programu Horizont Európa zamerané na alternatívne zdroje ekologických vitamínov a iných látok, ktoré sa môžu ukázať ako potrebné, ako aj na alternatívne zdroje bielkovín pri zohľadnení otázky ich technickej a hospodárskej zrealizovateľnosti,
- preskúmať spôsoby, ako podporovať používanie krmných doplnkových látok vyrábaných bez geneticky modifikovaných mikroorganizmov založených na hmyze a krmive z morských zdrojov, a
- prijať v roku 2022 iniciatívu zameranú na riasy s cieľom podporiť produkciu rias v EÚ a podporiť súvisiaci sektor v snahe zabezpečiť dodávky rias ako alternatívneho krmiva pre ekologický chov hospodárskych zvierat.

2.6. Posilnenie ekologickej akvakultúry

Ekologická akvakultúra môže pomôcť uspokojiť spotrebiteľský dopyt po rozmanitých vysokokvalitných potravinách vyrábaných spôsobom, ktorý rešpektuje životné prostredie a zabezpečuje dobré životné podmienky zvierat. Takisto môže pomôcť preklenúť rozdiel medzi dopytom po produktoch akvakultúry v EÚ a výrobou produktov ekologickej akvakultúry a zmierniť tlak na divo žijúce populácie.

Opatrenie 17: Počnúc rokom 2022 Komisia plánuje:

- podporovať výskum a inovácie zamerané na alternatívne zdroje živín, šľachtenie a dobré životné podmienky živočíchov v akvakultúre, podporovať investovanie do prispôbenej polykultúry a multitrofických systémov akvakultúry, ako aj podporovať liahne a odchovne pre juvenilné ryby chované ekologickým spôsobom a
- určiť a v prípade potreby riešiť všetky konkrétne prekážky rastu ekologickej akvakultúry v EÚ.

Nové usmernenia k udržateľnému rozvoju akvakultúry EÚ, ktoré Komisia podľa očakávaní má prijať na jar 2021, budú členské štáty a zainteresované strany podnecovať, aby podporovali ekologickú výrobu v tomto sektore.

OS 3: EKOLOGICKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA VÝROBA IDE PRÍKLADOM: ZLEPŠENIE PRÍSPEVKU EKOLOGICKÉHO POĽNOHOSPODÁRSTVA K UDRŽATEĽNOSTI

Udržateľný a odolný sektor poľnohospodárstva a akvakultúry závisí od posilnenej biodiverzity, ktorá je základom zdravého ekosystému a predpokladom zachovania cyklu

živín v pôde, čistej vody a opel'ovačov. Väčšia biodiverzita umožňuje poľnohospodárom lepšie sa prispôbiť na zmenu klímy. Už z podstaty sektora ekologickej poľnohospodárskej výroby vyplýva, že je orientovaný na prísnejšie environmentálne štandardy, ktoré sú ukotvené v jeho cieľoch a zásadách.

Vzhľadom na celosvetový nárast teploty a čoraz väčšiu nepredvídateľnosť počasia je dôležité posilniť úlohu, ktorú v boji proti zmene klímy hrá poľnohospodárstvo vrátane sektora ekologickej poľnohospodárskej výroby. Extenzívne poľnohospodárske postupy a používanie energie z obnoviteľných zdrojov namiesto fosílnych palív znamená pre sektor ekologickeho poľnohospodárstva príležitosť ísť príkladom v lepšom využívaní zdrojov a znižovaní odpadu a emisií uhlíka.

Tento akčný plán je zameraný výlučne na podporu ekologickeho poľnohospodárstva a jeho prínosu pre udržateľnosť. Ekologická poľnohospodárska výroba však má ešte potenciál zlepšiť svoj vplyv na životné prostredie. Aspekt environmentálnej stopy je v širšom zmysle predmetom stratégie „z farmy na stôl“.

Kľúčom k dosiahnutiu týchto cieľov bude výskum. V tomto kontexte **Európska komisia plánuje vyhradiť minimálne 30 % budúcich výziev na predkladanie návrhov týkajúcich sa oblasti intervencie 3 „poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a vidiecke oblasti“** klastra 6 programu Horizont Európa na témy špecifické pre sektor ekologickej poľnohospodárskej výroby alebo relevantné preň.

3.1. Znížiť uhlíkovú a environmentálnu stopu

Poľnohospodárstvo a akvakultúra zohrávajú kľúčovú úlohu pri plnení ambície EÚ znížiť emisie skleníkových plynov do tej miery, aby Európa do roku 2050 dosiahla uhlíkovú neutrálnosť. Ekologické poľnohospodárstvo využíva celý rad postupov riadenia, ktoré prispievajú k zmierneniu zmeny klímy a majú dodatočné výhody pre životné prostredie a biodiverzitu.

V uplynulých rokoch sa zaznamenal rýchly nárast verejného i súkromného záujmu o informácie týkajúce sa životného prostredia presahujúce rámec informácií, ktoré v súčasnosti poskytuje značka označujúca ekologickú poľnohospodársku výrobu. Spotrebiteľia sa čoraz väčšmi zaujímajú o environmentálny vplyv výrobkov, aby mohli pri svojich rozhodnutiach zväžiť aj faktor udržateľnosti, čím by zas podporili ambície EÚ zamerané na nulové znečisťovanie. Ako sa oznámilo v akčnom pláne EÚ pre obehové hospodárstvo a v programe pre spotrebiteľov, Komisia navrhne opatrenia na boj proti environmentálne klamlivej reklame.

Opatrenie 18: Komisia počnúc rokom 2022:

- prijme kroky³⁰ s cieľom spolu so zainteresovanými stranami vytvoriť pilotnú sieť ekologických podnikov šetrných ku klíme, na výmenu najlepších postupov.³¹ Misia

³⁰ Po skompletizovaní modulov k emisiám skleníkových plynov a hospodáreniu so živinami v rámci nástroja udržateľnosti poľnohospodárskeho podniku.

navrhnutá v oblasti zdravia pôdy a potravín by k pilotnej sieti mohla prispieť predovšetkým prostredníctvom zavádzania živých laboratórií a „majákov“, ako aj iných činností na podporu uhlíkového poľnohospodárstva.

3.2. Zlepšiť genetickú biodiverzitu a zvýšiť výnosy

Úlohu ekologického poľnohospodárstva v prospech zdravých ekosystémov, biodiverzity a prirodzených predátorov, ako aj pri zachovávaní ekologickej rovnováhy, nik nespochybňuje. V nariadení 2018/848 o ekologickej poľnohospodárskej výrobe sa zaviedli konkrétne ciele a súvisiace zásady ochrany biodiverzity, ktoré posilnia úlohu ekologických poľnohospodárov ako presadzovateľov ochrany biodiverzity. Komisia v rámci stratégie „z farmy na stôl“ preskúma smernicu o obchodovaní s osivom s cieľom uľahčiť registráciu odrôd osiva vrátane osiva na účely ekologického poľnohospodárstva a vypracovať opatrenia na zachovanie genetických zdrojov a vývoj osiva s vyššou genetickou variabilitou a obsiahlejším potenciálom biodiverzity.

Pri ekologickom pestovaní plodín sa dosahujú nižšie výnosy než pri konvenčnom. V snahe o zaručenie hospodárskej životaschopnosti je dôležité tieto rozdiely pri výnosoch vyrovnáť, predovšetkým pri plodinách, pri ktorých sú ešte stále pomerne veľké.

Opatrenie 19: Komisia v snahe zlepšiť biodiverzitu a zvýšiť výnosy plánuje:

- počnúc rokom 2022 v rámci programu Horizont Európa vyčleniť prostriedky na podporu ochrany a využívania genetických zdrojov, činností predchádzajúcich šľachteniu a samotného šľachtenia, ako aj dostupnosti ekologického osiva, a prispievať k rozvoju ekologického heterogénneho rastlinného množiteľského materiálu³² a odrôd rastlín vhodných na ekologickú poľnohospodársku výrobu,
- vytvoriť siete demonštračných poľnohospodárskych podnikov EÚ s cieľom podporovať participačnú koncepciu (šírenie). Najlepšie postupy a synergie s projektmi EIP-AGRI sa budú podporovať prostredníctvom budúcej siete SPP,
- posilniť poľnohospodárske poradenské služby, predovšetkým v rámci poľnohospodárskeho vedomostného a inovačného systému – AKIS) na podporu výmeny vedomostí o materiáloch vhodných na ekologické poľnohospodárstvo a
- podporovať výskum a inováciu zamerané na zlepšenie výnosov ekologicky pestovaných plodín.

³¹ Odhad uhlíkovej stopy by mal byť v súlade s metódami, ktoré vypracovala Európska komisia, a predovšetkým s metódou environmentálnej stopy výrobu a organizácie (PEF/OEF) vymedzenej v odporúčaní Komisie z 9. apríla 2013 (2013/179/EÚ).

³² Ekologický heterogénny materiál: rastlinný množiteľský materiál, ktorý nepatrí do jednej odrody, ale do skupiny rastlín v rámci jedného botanického taxónu.

3.3. Alternatívy k sporným vstupným produktom a iným prípravkom na ochranu rastlín

Ekologické poľnohospodárstvo sa vyznačuje obmedzeným využívaním vstupných produktov s pôvodom mimo poľnohospodárskych podnikov. Právne predpisy o ekologickej poľnohospodárskej výrobe umožňujú používanie určitého súboru prípravkov na ochranu rastlín s menším vplyvom na životné prostredie a pôdu. Niektoré látky však škodia pôdnej faune a ak sa dostanú do podzemnej vody, môžu ohroziť vodné druhy. Preto je dôležité ďalej skúmať možnosti, ako v ekologickom poľnohospodárstve vyradiť alebo nahradiť sporné vstupné produkty, ako je meď, a vyvinúť alternatívy k nim, aby ekologickí poľnohospodári mohli svoje plodiny chrániť.

Opatrenie 20: Komisia:

- *plánuje počnúc rokom 2023 vyčleniť v rámci programu Horizont Európa prostriedky na projekty výskumu a inovácie zamerané na alternatívne koncepcie vzhľadom na sporné vstupné produkty s osobitnou pozornosťou venovanou meďi a iným látkam podľa posúdenia Európskeho úradu pre bezpečnosť potravín a*
- *počnúc rokom 2022 bude na základe čoskoro očakávaného nariadenia o biopesticídoch a prostredníctvom posilnených poľnohospodárskych poradenských služieb, predovšetkým AKIS, podľa potreby podporovať používanie alternatívnych prípravkov na ochranu rastlín, napríklad prípravkov obsahujúcich biologické účinné látky.*

3.4. Zlepšenie životných podmienok zvierat

Ekologické poľnohospodárstvo už zohráva dôležitú úlohu pri zlepšovaní životných podmienok zvierat, čo je neoddeliteľným aspektom udržateľnosti potravinových systémov. Lepšie životné podmienky zvierat prispievajú k zdraviu zvierat a ku kvalite potravín, znižujú potrebu liečby a môžu pomôcť zachovať biodiverzitu. V súlade so stratégiou „z farmy na stôl“ treba prijať opatrenia na ďalšie zlepšenie životných podmienok zvierat a zmobilizovať všetky dostupné nástroje, aby bolo možné lepšie reagovať na očakávania a požiadavky občanov. Komisia preskúma právne predpisy o dobrých životných podmienkach zvierat v snahe zaručiť vyššiu úroveň týchto podmienok. Ekologické poľnohospodárstvo by však malo zostať vzorom z hľadiska ochrany dobrých životných podmienok zvierat a predstavovať pre spotrebiteľa záruku dobrého zaobchádzania so zvieratami v celom reťazci i zohľadnenia ich prirodzených potrieb a správania v poľnohospodárskom podniku aj pri preprave, pretože zvieratám by sa mala ušetriť všetka odvrátiteľná bolesť a utrpenie, a to aj v momente zabitia.

Opatrenie 21: Komisia v kontexte platformy pre dobré životné podmienky zvierat:

- *bude naďalej spolupracovať s členskými štátmi a občianskou spoločnosťou pri hľadaní konkrétnych a realizovateľných spôsobov, ako ďalej zlepšiť životné podmienky zvierat v ekologickej poľnohospodárskej výrobe.*

3.5. Efektívnejšie využívanie zdrojov

Politiky obehového hospodárstva do stredobodu rozhodovacieho procesu stavajú efektívne využívanie zdrojov. Tým zabezpečujú pridanú hodnotu a dlhšie i opätovné používanie zdrojov, a teda zabraňujú vzniku odpadu, minimalizujú dopyt po zdrojoch (napr. po vode, fosílnych palivách a energii), zlepšujú efektívnosť a znižujú náklady.

Počas uplynulých 50 rokov hospodársky význam plastov konštantne narastal, pričom sa stali dôležitými pre zvyšujúci sa počet výrobkov a sietí výrobkov. Výroba plastov a spaľovanie plastového odpadu sú však príčinou značného objemu emisií skleníkových plynov³³.

Aj v ekologickom poľnohospodárstve sa ešte stále používa veľa plastov: v mulčovacích fóliách, skleníkoch a fóliových tuneloch, silážnych fóliách, sieťach na skladovanie krmiva, v šnúrach na chov slávok a obaloch. Okrem zlepšenia pri opätovnom používaní, zbere a recyklácii bežných plastov potrebujú poľnohospodári aj jasnejšie informácie o tom, ako plasty na biologickej báze a biodegradovateľné plasty môžu prispievať k obehovému hospodárstvu.

Opatrenie 22: Komisia plánuje:

- *prijat' rámec pre plasty na biologickej báze, kompostovateľné a biodegradovateľné plasty³⁴, ktorý bude obsahovať zásady a kritériá, ktoré treba dodržať, aby používanie udržateľných materiálov na biologickej báze jednoducho biodegradovateľných v prírodných podmienkach, bolo prospešné pre životné prostredie. Rámec sa bude vzťahovať na všetky plasty vrátane plastov používaných vo všetkých typoch poľnohospodárstva, a teda bude mimoriadne relevantný pre ekologické poľnohospodárstvo v jeho úlohe ako priekopník udržateľnosti.*

Niektoré poľnohospodárske postupy sú hlavnými dôvodmi, prečo sa sladkovodným telesám i morským vodám EÚ nemôže priznať dobrý stav ani na základe rámcovej smernice o vode ani rámcovej smernice o morskej stratégii. Príčinou sú predovšetkým difúzne znečistenie živinami (dusík a fosfor) a pesticídy. Približne 38 % telies povrchovej vody v EÚ je vystavených tlaku v podobe difúzneho znečistenia (z toho je poľnohospodárska výroba s 25 % podielom najväčším zdrojom), odberu vody na zavlažovanie a hydro-morfologických zmien (napr. v dôsledku odvodňovania)³⁵. Zmena klímy zvýši potrebu po zavlažovaní v EÚ a zníži mieru dostupnosti vody.

Opatrenie 23: Komisia:

³³ COM(2018) 28 final – Oznámenie „Európska stratégia pre plasty v obehovom hospodárstve“.

³⁴ Ako sa oznámilo v Európskej stratégii pre plasty v obehovom hospodárstve – COM(2018) 28 final – a akčnom pláne EÚ pre obehové hospodárstvo – COM(2020) 98 final.

³⁵ SWD(2019) 439 final – Pracovný dokument útvarov Komisie – Kontrola vhodnosti rámcovej smernice o vode.

- *bude podporovať efektívne a udržateľné využívanie vody, intenzívnejšie používanie energie z obnoviteľných zdrojov a čistej dopravy, ako aj znižovanie miery uvoľňovania živín vo všetkých typoch poľnohospodárskej činnosti, pričom ekologické poľnohospodárstvo má úlohu priekopníka. Do tejto iniciatívy sa zapoja aj členské štáty prostredníctvom svojich strategických plánov SPP a nových strategických usmernení pre akvakultúru a ENRAF.*

ZÁVER

V snahe dosiahnuť ambiciózny cieľ 25 % podiel poľnohospodárskej plochy obhospodarovanej ekologicky i výrazné zvýšenie podielu ekologickej akvakultúry do roku 2030 (ukotvený v stratégii „z farmy na stôl“ a stratégii biodiverzity) je potrebné poskytnúť sektoru ekologickej výroby nástroje na vytvorenie podmienok, ktoré môžu vyvolať zmeny v poľnohospodárstve a akvakultúre EÚ smerujúce k vyšším štandardom kvality, ktoré si spotrebitelia v EÚ cenia. Okrem toho cieľová hodnota pre ekologické poľnohospodárstvo značne prispieje aj k dosahovaniu iných cieľových hodnôt vytýčených v stratégii biodiverzity a stratégii „z farmy na stôl“, napríklad pri znižovaní používania pesticídov a znižovaní nadbytku živín, a zároveň prispieje k zachovaniu kurzu EÚ nastaveného na ambíciu nulového znečistenia v prospech netoxického prostredia.

EÚ zohráva vedúcu úlohu pri propagovaní zmien v poľnohospodárskych postupoch. Zvýšenie miery ekologickej poľnohospodárskej výroby je stredobodom prechodu na udržateľnejšie sektory poľnohospodárstva a akvakultúry, ktoré zabezpečujú spravodlivý príjem pre poľnohospodárov a prispievajú k pulzujúcim vidieckym a pobrežným oblastiam v Európe.

Komisia na účely monitorovania bude organizovať ročné verejné následné stretnutia podľa potreby so zástupcami Európskeho parlamentu, členských štátov a poradných orgánov Únie i so zainteresovanými stranami. Raz za dva roky bude uverejňovať aj správy o pokroku (zahŕňajúce hodnotiace tabuľky) a prezentovať ich na osobitných podujatiach a v roku 2024 preskúma akčný plán v polovici jeho trvania, ktorý predstaví na konferencii na vysokej úrovni. So zámerom zvýšiť informovanosť o ekologickej poľnohospodárskej výrobe bude každoročne organizovať „deň EÚ ekologickej potravin“.